

Nr 96.

Av herr **Andersson** i Falkenberg, *om efterskänkande av vissa belopp utav lån, som beviljats till ett företag för torrläggning av mark i Gällareds socken.*

År 1919 beviljade Kungl. Maj:t för upprensning och uppgrävning av Lillån och tillstötande vattendrag för torrläggning av mark tillhörande Gällared, Skälstorp, Norrmanstorp m. fl. hemman i Gällareds socken av Hallands län dels ett lån av 13,580 kronor från odlingslånefonden och dels ett bidrag av 7,620 kronor från allmänna avdikningsanslaget. Samtidigt fastställdes plan för företaget. Kostnaderna beräknades till 23,400 kronor, vartill komma förrätnings- och utredningskostnader om ungefär 1,000 kronor.

Främst på grund av den allmänna prisstegringen blevo emellertid kostnaderna väsentligt högre, varför år 1921 ansökan om förhöjning av statsunderstödet ingavs. Ytterligare beviljades då lån från odlingslånefonden om 6,420 kronor, men något ytterligare statsbidrag erhöles icke. Genom företagets ökning att omfatta tvenne gårdar erhöles dessa sedermera år 1923 ett lån om 4,360 kronor och ett statsbidrag om 1,660 kronor.

Med hjälp av sålunda beviljade lån och understöd har arbetet fullbordats och kunde i slutet av år 1924 slutavsynas av statens lantbruksingenjör, varefter lantbruksstyrelsen godkände arbetet i början av år 1925.

Sammanlagt ha till företaget av statsmedel utbetalats i lån 24,360 kronor och i anslag 9,280 kronor. Enligt granskade räkenskaper ha kostnaderna uppgått till kr. 38,430: 49, vartill dock böra läggas värdet av utan ersättning av delägarna utfört arbete, gratis avstådd jord och dylikt, varför den totala kostnaden torde böra beräknas till över 40,000 kronor.

Vid den år 1921 ingivna ansökan om förhöjt bidrag av statsmedel fanns fogat ett av lantbruksingenjören omräknat kostnadsförslag efter de då rådande priserna, vilket slutade på kr. 38,575: 73. Vid yttrande över ansökningen sänkte emellertid lantbruksstyrelsen denna beräkning till kr. 33,795: 73 utan närmare angivna skäl. Hade, såsom rimligt synes vara, den uppgjorda kostnadsberäkningen lagts till grund, hade enligt gällande bestämmelser bort beviljas 12,845 kronor i anslag och 25.690 kronor i lån. Enligt nu gällande bestämmelser skulle dessa belopp ha blivit än större och följaktligen delägarnas skuldsättning i motsvarande mån mindre.

Den genom företaget uppkomna båtnaden synes dels ha blivit beräknad i överkant och dels ha sedermera genom det allmänna priset sänkt på jordbruksprodukter möjligheterna till förräntning av den beräknade kostnaden

blivit alldeles omöjliggjord. Såsom närmare framgår av den härtill fogade bilagan, bestående av en av f. domänintendenten i Hallands län samt jordbrukskonsulenten i samma län verkställd utredning, äro de belopp, som av delägarna årligen skola utgöras, av betydande storlek och icke möjliga att av dem i längden kunna bäras.

Riksdagen har redan tidigare haft att taga ställning till detta spörsmål, då motion om lindring av delägarnas skuld till staten år 1927 framfördes i riksdagen. Denna motion avslogs dock, sedan jordbruksutskottet, under hänvisning till de konsekvenser, som ett bifall skulle kunna leda till, avstyrkt motionen. Därefter inlämnade delägarna till Kungl. Maj:t ansökan om avskrivning av det år 1921 bekomna statslånet å 6,420 kronor. Denna framställning avslogs emellertid av Kungl. Maj:t, sedan lantbruksstyrelsen avstyrkt densamma. Den sedermera verkställda och av mig här bifogade utredningen synes dock visa, att de omständigheter, som i främsta rummet varit vållande till det olyckliga utfallet av ifrågavarande vattenavledningsföretaget, icke kunna läggas delägarna till last, utan att de oförskyllt råkat få bära följderna, sedan företaget en gång påbörjats och icke gärna kunde avbrytas utan fullständig förlust av det redan nedlagda kapitalet. Det vill därför synas, som om det av jordbruksutskottet år 1927 åberopade skälet icke gäller, men att starka skäl tala för att staten genom avskrivning på de beviljade lånen låter detta företags delägare bli jämställda med delägarna i andra företag av liknande natur, som erhållit statslån. Detta synes bli fallet, om det av utredningsmännen framlagda förslaget vinner beaktande, då de ifrågasätta en avskrivning av det lån som erhöles år 1921 å 6,420 kronor samt en nedskrivning av det år 1923 beviljade lånet å 4,360 kronor med 30 procent.

Med stöd av vad jag sålunda anført får jag därför hemställa,

att riksdagen måtte medgiva delägarna i ett företag avseende Lillåns och tillstötande vattendrags uppgrävning för torrläggning av mark tillhörande vissa hemman i Gällareds socken av Hallands län befrielse från ett företaget år 1921 beviljat lån om 6,420 kronor samt nedsättning med 1,308 kronor eller 30 procent av det lån om 4,360 kronor, som år 1923 beviljades då tillträdande intressenter.

Stockholm den 19 januari 1932.

Anders Andersson,
Falkenberg.

I motionen instämma:

Axel Lindqvist.

Albin Eriksson.

Linus Andersson,
Lindome.

Carl Larson
i Tönnersa.

Nils Johansson,
Brånalt.

Bilaga.

Redogörelse och utlåtande angående det vattenavledningsföretag, som avser uppgrävning av Lillån med tillstötande vattendrag för torrläggning av mark tillhörande Gällared, Skällstorp, Norrmanstorp, m. fl. hemman uti Gällareds socken av Hallands län.

På begäran av sakägaren hava undertecknade den 16 december 1931 såväl företagit besiktning å marken som ock granskat handlingar och räkenskaper angående ifrågavarande vattenavledningsföretag, och få vi med anledning av vad sålunda utrönts och iakttagits anföra följande.

Vid laga syneförrättning under åren 1917 och 1918, avslutad den 29 maj 1918, har lantbruksingenjören C. B. Carlson uppgjort plan och kostnadsförslag till omförmälda företags utförande. Denna arbetsplan har av Kungl. Maj:t fastställts den 4 juli 1919.

Vid syneförrättningen 1918 hava kostnaderna för företagets utförande av förrättningsmännen beräknats till kr. 23,400:— vartill kommer förrättningskostnader enligt särskild arvodesräkning å kr. 939: 63.

Enligt förrättningsmannens »Ågobeskrivning och värderingslängd» hava följande arealer och markslag beräknats bliva av vattenavledningsföretaget gagnade eller berörda:

a) åkerjord	28,775 hektar
b) äng och odlingsmark	27.822 »
c) annan duglig mark	15.008 » , s:a 71.605 har.
vartill kommer impediment och höglänt mark	7.120 » .

Angående de 71.6 hektar mark, som vid förrättningen ansetts hava nytta av företaget, har markvärdet före företaget uppskattats till ett värde av kr. 33,415: 79, och samma mark beräknats efter företagens utförande få ett värde av kr. 57,596: 59. I följd härav har således båtnaden av företaget uppskattats till kr. 24,180: 80, ett belopp som dock icke tillfullo täcker kostnaderna för företagens utförande, vilka kostnader enligt vad ovan anförts inkl. undersökningskostnaden uppgå till kr. 24,439: 63.

Sedan delägare i företaget sökt för dess utförande erhålla statsbidrag och län, underkastades beräkningarna omsyn och justering så att de på Kungl. Lantbruksstyrelsens förslag höjdes med omkring 15 procent, vadan vid planens fastställande den 4 juli 1919 den sammanlagda vattenavlednings- och förrättningskostnaden beräknades till kr. 27,995: 73 och båtnaden av företaget uppskattades till kr. 27,423: 75. I samband därmed beviljades då ett statsbidrag av kr. 7,620:— från allmänna avdikningsanslaget, samt ett amorteringslån å kr. 13,580:— från odlingslånefonden.

Da de på förutnämnde beräkningar grundade bidrags- och lånemedel visade sig icke på långt när förslå till företagens utförande ingåvo förutnämnde delägare år 1921 ny ansökan om erhållande av ytterligare statsunderstöd till företagens utförande. I den utredning som åtföljde sistnämnda ansökan hade förrättningsmannen föreslagit, att på grund av inträffad prisstegring arbetskost-

naden borde beräknas höjd med 60 procent, samt på grund av den allmänna jordvärdestegringen båtnaden beräknas höjd med 50 procent. Vid ärendets granskning i Kungl. Lantbruksstyrelsen beräknades där arbetskostnaden höjd med allenast 40 procent, i följd varav lantbruksstyrelsen beräknade vattenavlednings- och förrättningskostnaden till sammanlagt kr. 33,795: 73. Där- emot godkändes förslaget om höjning av båtnadens beräknade värde med 50 procent, vadan således i följd härav båtnaden då uppskattades till kr. 36,271: 20. I anslutning till dessa beräkningar beviljades den 13 oktober 1921 ett ytter- ligare lån från odlingslånefonden av kr. 6,420: —. I detta sammanhang torde böra bemärkas, att sökandena anhållit om statsunderstöd, således jämväl begärt ökat bidrag utan återbetalningsskyldighet. Något sådant ökat bidrag från allmänna avdikningsanslaget erhöles emellertid icke.

I de båda förutnämnda ansökningarna av år 1919 och 1921 deltog icke alla ägare och innehavare av mark som av företaget berördes.

För klockarebostället 1/6 mtl. Gällared 1^a, arrendator Johansson, och för ecklesiastika bostället 1/3 mtl. Gällared 1^a, arrendator P. Petterson, ingavs sedermera ansökan om statsbidrag och lån för dem vidkommande andelar i vattenavledningsföretaget. På grundval av lantbruksstyrelsens ovan relate- rade beräkningar av år 1921 beviljades den 2 augusti 1923 för Gällared 1^a och 1^a, dels ett statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget av kr. 1,660: — och dels ett lån från odlingslånefonden av kr. 4,360: —.

Med hjälp av sålunda beviljade bidrag och lån av allmänna medel har vatten- avledningsföretaget fullbordats samt av statens lantbruksingenjör vid den 1 november 1924 verkställd slutavsyning förklarats utfört i full överensstämmelse med den plan, som därför blivit fastställd den 4 juli 1919. Kungl. Lantbruks- styrelsen har godkänt arbetet den 12 januari 1925.

Av statsmedel har sålunda till företaget utgått följande belopp:

enligt beslut	4/6	1919,	anslag	kr. 7,620: —,	lån	kr. 13,580: — =	21,200: —,
»	»	13/10	1921,	»	»	0: —, »	» 6,420: — = 6,420: —,
»	»	2/8	1923,	»	»	1,660: —, »	» 4,360: — = 6,020: —.
<hr/>							
Summa anslag kr. 9,280: —, lån kr. 24,360: — = 33,640: —.							

Sistnämnda summa, kr. 33,640: —, står ju i rimligt förhållande till den summa av kr. 33,795: 73, vartill Kungl. Lantbruksstyrelsen den 13 oktober 1921 för sin del beräknat kostnaderna för företagens utförande. Hade företaget kunnat utföras för den sålunda beräknade kostnaden, vore ju ställningen för delägarna i företaget icke så bekymmersam som densamma nu i verkligheten är.

En granskning av företagens räkenskaper giver vid handen, att delägarnas bokförde utgifter för detsamma uppgå till kr. 38,430: 49, och har således för arbetets färdigställande måst särskilt uttaxeras av delägarna ett belopp av kr. 4,790: 49.

I verkligheten har dock kostnaderna för arbetets utförande betydligt över- stigtit den ovan angivna bokförda summan. Förutom det att delägarna i före- taget avstått från en del av dem rätteligen tillkommande ersättningar för mark till jordupplag och vallar m. m., somliga av dem själva bekostat å deras ägor genom kanalgrävningen erforderliga broar och trummor, vissa arbets- prestationer utförts utan ersättning m. m., har såväl delägare som andra av ortens befolkning jämväl på annat sätt fått satsa till företagens utförande, därigenom att de gått förlustiga en del likvider för hos entreprenören åtagna

och utförda arbeten i följd av att entreprenören före arbetets fullbordan gick i konkurs och boet ej lämnade tillgång till täckning av angivna fordringar. Efter huvudentreprenörens konkurs måste hans borgensmän fullfölja arbetet och för dess fullbordan göra betydande upppoffringar. Den 21 maj 1919 antogs Sven Karlsson från Arvidstorp som entreprenör för kanalarbetet mot en ersättning av kr. 34,000: —, det efter flera upprepade auktioner då inkomna lägsta anbudet. Vid samma tillfälle förelåg även anbud från en Adolf Andersson i Hässlås, men slutade detta anbud å kr. 39,000: —. Då Karlsson ställde antaglig borgen antogs hans anbud. Karlsson arbetade med företaget till 1921, då han ej orkade fullfölja detsamma utan måste träda i konkurs. Borgensmännen sökte där- efter till en tid under egen ledning bedriva kanalarbetets fortsättning men tröttnade därpå och utackorderade återstoden av arbetet för kr. 8,000: — till förutnämnde Adolf Andersson, som till godkänd avsyning färdigställde arbetet.

Av förestående redogörelse torde framgå, att de verkliga kostnaderna för ifrågavarande vattenavledningsföretags utförande betydligt överstigit kr. 40,000: —.

Vid 1921 års ansökan om ytterligare statsunderstöd till företaget var fogat ett av förrättningsmannen, lantbruksingenjören C. B. Carlson, den 26 januari 1921 utfärdadt »betänkande», vari han omräknat kostnadsförslaget och därvid kommit till en slutsumma av kr. 38,535: 73, en summa som ju bra nära överens- stämmer med de verkliga kostnaderna för vattenavledningsföretagets utförande. Samtidigt föreslog ock Carlson, att i anledning av den då föreliggande ansök- ningen till företaget måtte ytterligare beviljas, dels ett anslag å kr. 2,870: — och dels ett lån å kr. 6,690: —. Emellertid sänkte Kungl. Lantbruksstyrelsen utan giltiga skäl kostnadsberäkningen till kr. 33,795: 73 samt avstyrkte fram- ställningen om ytterligare anslag och föreslog allenast beviljandet av ett ytter- ligare lån å kr. 6,420: —

Vid behandlingen av ansökningen av år 1923 om anslag och lån för boställs- jordarna i nr 1 Gällareds andel i företaget kalkylerade Kungl. Lantbruksstyrel- sen fortfarande med den lägre kostnadsberäkningen å kr. 33,795: 73, i följd varav även då beviljades lägre anslag och lån än som bort till dessa sökande utgå, om förrättningsmannens kostnadsberäkning lagts till grund.

Hade, som väl skäligt och vanligt torde vara, förrättningsmannens kost- nadsberäkning å kr. 38,535: 73, vilken så väl överensstämmer med den verk- liga kostnaden, fått gälla vid förutnämnda ansökningars prövning, synes enligt då gällande bestämmelser bort kunna beviljas företaget 1/3 av den beräknade kostnaden eller kr. 12,845: — såsom anslag och 2/3 eller kr. 25,690: — såsom amorteringslån och därigenom delägarna i företaget undsluppit att till arbetets fullbordan särskilt uttaxera kronor 4,790: 49. Enligt nu gällande bestämmelser skulle ju än större anslag kunnat beviljas och som följd därav delägarnas skuld- sättning för företagets fullbordan blivit mindre.

Inför trycket av den ökade skuldsättning, som delägarna i företaget måst ikläda sig för dess utförande och efter vunnen erfarenhet av att den i beräk- ningarna förespeglade båtnaden av företaget icke syntes möjlig att uppnå, hava delägarna tidigare sökt vinna någon lättnad i sitt ekonomiska betryck genom nedsättning av skulden för de bekomna statslånen. Därvid begärdes att det 1921 bekomna statslånet å kr. 6,420: — skulle avskrivas. Denna fram- ställning avslogs av Kungl. Maj:t den 28 februari 1930, sedan Kungl. Lant- bruksstyrelsen i ett den 27 januari 1930 avgivet yttrande avstyrkt bifall till den underdåniga ansökningen.

För att kunna närmare belysa hurudana förhållandena i orten i verkligheten äro beskaffade och för bedömning av huruvida delägarna i företaget hava skäl för sin klagan samt skäligen kunna anses vara i behov av hjälp i en eller annan form, hava undertecknade företagit vissa undersökningar för vars resultat här nedan lämnas en kortare redogörelse.

För den som något känner till förhållandena i Hallands län och vet att Gällared hör till en av länets kargaste och magraste bygder, måste det vid genomläsningen av handlingarna till detta vattenavledningsföretag genast stå klart, att båtnaden av företaget betydligt överskattats. Hela den areal, som av företaget beröres och som kunnat beräknas få någon som helst nytta av vattenregleringen, uppgår ju icke till mera än 71.6 hektar. Det är rent av otänkbart, att denna areal av mark i denna karga bygd skulle genom det ifrågavarande vattenavledningsföretaget kunna vinna en sådan förbättring, att båtnaden skäligen borde på sätt Kungl. Lantbruksstyrelsen föreslagit uppskattas till kr. 36,271: 20. Vid lika fördelning skulle ju detta båtnadsvärde motsvara ett medeltal av 506: — kr. pr hektar. Genom blott grävningen av kanalen var ju den angivna markarealen ej färdig för kultur och beredd att lämna avkastning. För sådant ändamål måste givetvis densamma sedermera påkostas odling och dränering, kostnader som enligt av jordbrukskonsulenten utförda beräkningar, vara nedan kommer att anföras särskilda exempel, visat sig uppgå till omkring kr. 450: — pr hektar. Då nu delägarna för företagets utförande faktiskt stå i skuld för erhållna statslån å tillhoppa kr. 24,360: —, samt själva kontant tillskjutit kr. 4,790: 49, kostar dem vad som vunnits ett belopp av kr. 29,150: 49, vilket motsvarar ett medeltal av kr. 410: — per hektar av förbättrad mark. Tillägges härå odlings- och dräneringskostnaden för att få marken fruktbärande med ovan angivna kr. 450: — skulle marken i avkastningsbart skick komma att kosta dem i medeltal pr hektar kr. 860: —. Vid detta hektarpris stannar kostnaden allenast under den förutsättningen, att all den av företaget berörda marken vore odlingsbar eller värd att belastas med kostnaderna för dess odling. Så är dock ingalunda förhållandet. Av de 71.6 hektar mark som beräknats gagnas genom företaget förekommer 15.0 hektar under benämningen »annan duglig mark». Denna mark utgöres av skogsmarksfläckar och mossar, de sistnämnda delvis högmossar, och är av så minimalt odlingsvärde, att från hela denna areal bör bortses vid bedömningen av den nytta, företaget kunnat för delägarna medföra. Av återstående areal, 56.6 hektar, som av företaget beräknats hava gagn, benämnes 28.8 hektar för åker, och 27.8 hektar kallas äng och odlingsmark. Vad den sistnämnda gruppen angår så ingår däri även en del mossar och kärr med ganska ringa odlingsvärde. Vad åkerjorden beträffar så består densamma av mer eller mindre grund mylla på dels sand- dels grusbotten. Endast en mindre del utgöres av godartad slamjord med ett relativt högre odlingsvärde. Om, som rimligt och skäligt synes, delägarnas självkostnader, kr. 29,150: 49, fördelas på förutnämnda 56.6 hektar jord, som äro värda att bruka och hävda, uppgår kostnaden i medeltal pr hektar till kr. 520: —, var- till sedan kommer dränerings- och odlingskostnader. Sålunda kommer jorden att i färdigkultiverat skick stå ägaren i en kostnad av omkring kr. 1,000: — pr hektar, förutom det värde jorden i sitt förutvarande skick kunde anses äga. På sådant sätt får ju jorden återköpas till ett pris som vida överstiger det som i orten betalas för gammal väl kultiverad åkerjord samt jämväl högre än för orten gällande taxeringsvärde.

Av särskilt förordnade sakkunniges utredning angående taxeringsutfallet

beträffande jordbruksfastigheter vid senaste allmänna fastighetstaxeringen kan inhämtas, att genomsnittsvärdet pr hektar åkerjord inom Gällareds socken är kr. 830: —.

Av handlingarna framgår, att vid förrättningen 1918 åkerjorden värderats till 500 à 600 kronor pr hektar före företaget, och efter detsamma utförande ansetts vara värd från 1,000 till 1,400 kronor pr hektar med alltså ett båtnadsvärde av 600 à 700 kronor pr hektar. Beträffande ängsmarken utgöra siffrorna 300 till 600 kronor före och 800 till 1,300 kronor efter företaget med båtnadsvärden av omkring 6 à 700 kronor pr hektar. Då samtliga dessa beräkningar av lantbruksstyrelsen i dess utredning 1921 höjdes med 50 procent, blev således resultatet, att jordvärdet före företaget sattes till kr. 50,123: 68 och efter dess fullbordan till kr. 86,394: 88 med ett båtnadsvärde av kr. 36,271: 20. Härav följer att åker och äng beräknats efter företaget få ett värde av omkring kr. 2,000: — pr hektar och båtnaden för dessa jordslag till omkring kr. 1,000: — pr hektar, värden som åtminstone numera måste anses vara ganska verklighetsfrämmande.

Till ytterligare belysning av förhållandena på platsen hava vi gjort utdrag av såväl taxeringslängden för Gällared som ock sockenbeskrivningen till Rikets Allmänna kartverks ekonomiska karta över Halland i vad angår de fastigheter, som äro delägare i det omskrivna vattenavledningsföretaget, och framgår därav följande:

Totalarealen av de hemman och lägenheter som ingå i företaget utgör:

tomt, åker och äng	143.8 hektar
skogs-, hag- och betesmark, kala berg m. m.	614.0 »
mossar och kärr	219.7 »
<hr/>	
Summa 977.5 hektar.	

Taxeringsvärdet å samma fastigheter utgör kr. 177,600: —, vari ingår

skogsvärde med	kr. 37,850: — och
skogsmarkens värde med	» 28,300: — = kr. 66,150: —, vadan
den övriga marken med byggnader är <i>taxerad till kr. 111,350: —</i>	

Härav torde framgå att den skuld av kr. 24,360: — som nu för dikningslånen belastar dessa fastigheter, är högst avsevärd och måste kännas mycket betungande, helst som flertalet av dem även på annat sätt äro skuldbelastade och ingen av dem torde kunna påräkna, att av den genom vattenavledningsföretaget i verkligheten vunna båtnaden erhålla så pass ökade inkomster, att därmed kan förräntas och amorteras både odlingskostnad och erhållna statslån. Därtill kommer att kommunen är skuldsatt och de kommunala skatterna höga. Därför torde böra beaktas, att dessa fastigheter icke hava skogstillgångar i sådan utsträckning, att de därifrån kunna hämta sin utkomst och räddning, när andra inkomstkällor sina.

Till ytterligare belysning av huru rent av orimligt tryckande skulden för statslånet verkar skola vi här anföra ett par exempel.

1/16 mtl. Gällared 2^a, som nu äges av Edvin Åstrand, har beräknats i företaget delaktigt för 0.67 hektar åker, 3.30 hektar äng och odlingsmark, samt 0.72 hektar annan mark, allt varå båtnadsvärdet ursprungligen beräknats till kr. 2,809: 41, som med den av Lantbruksstyrelsen tillagda förhöjningen med

50 procent kommer att uppgå till kr. 4,214: 16. Andelen av beviljade statslånen uppgår för denna hemmansdel till över kr. 3,000: — med en årlig annuitet av kr. 195: 53. Ängs- och odlingsmarken är ännu ej färdiguppodlad, men arbetet därmed pågår. För de nu under arbete varande 3 hektaren har jordbrukskonsulenten uppgjort dräneringsplan och odlingsföreskrifter samt beräknat kostnaden härför till kr. 1,362: —, vilket motsvarar kr. 454: — pr hektar. Enligt förutnämnda kartbeskrivning grundad på nymätning år 1923 utgör denna fastighets hela areal 10.5 hektar, därav

åker och äng	1.4 hektar
skogs- och hagmark	7.2 »
mossar och kärr	1.9 » , s:a 10.5 hektar.

Fastigheten är tillsammans med en mindre del av Gällared 5³ taxerad till kr. 1,800: —, i vilket belopp ingår ett skogsvärde av kr. 600: —.

Då denna fastighet vid tiden för taxeringen icke var fullständigt bebyggd och således kan antagas därför vara något lägre taxerad än de övriga ställena i byn, skola vi här återge ett annat med de övriga fastigheterna fullt jämförbart exempel.

1/16 mtl. Gällared 2⁴, ägare Abel Andersson, har beräknats delaktigt för 0.83 hektar åker, 0.58 hektar äng och odlingsmark, samt 1.58 hektar annan mark med därå ursprungligt båtnadsvärde av kr. 893: 61, som med 50 procents förhöjning motsvarar kr. 1,340: 41. Andelen i statslånet utgör för denna hemmansdel något över kr. 1,000: — med en årlig annuitet av 61: 41.

All den beräknade odlingen är väl ännu ej fullt färdig, men arbetet därmed pågår. Enligt förutnämnda kartbeskrivning utgör denna hemmansdels areal 18.4 hektar, därav

åker och äng	2.3 hektar
skogs- och hagmark	14.8 »
mossar och kärr	1.3 » , s:a 18.4 hektar.

Fastigheten, som är fullständigt bebyggd, är taxerad till kr. 2,100: — i vilket belopp ingår ett skogsvärde av kr. 300: —.

På liknande sätt förhåller det sig med de övriga i företaget delaktiga fastigheterna blott med den skillnaden att några av dem hava större utmarksarealer med en del därå växande skog, i följd varav de komma upp i något högre taxeringsbelopp.

De anförda exemplen torde vara fullt tillräckliga för ådagaläggandet av att vattenavledningsföretaget på grund av flera samverkande omständigheter för delägarna i företaget blivit en stor misräkning och för dem medfört en skuldbelastning, som de svårigen utan hjälp i längden kunna bära. Vissa av de antydda omständigheterna synas oss vara av den art, att det vill förefalla både rimligt och skäligt att det allmänna här träder hjälpende emellan och detta snart så att ingen av delägarna behöver frångå sitt hem.

Det är tydligt att ingen av de ogynnsamt inverkan omständigheterna kan läggas någon av delägarna till last. En var av dem har gjort vad han kunnat för företagets fullbordan och alla ansträngt sig till det yttersta för fullföljandet av odlingsarbetet. Enligt vår uppfattning äro de således värda att hjälpas.

Oss vill det synas att rimligt och lämpligt skulle vara att befria deltagarna från inbetalning av återstoden å det lån å kr. 6,420: —, som beviljades år 1921, och att för de 2:e låntagare som 1923 erhöles ett lån å kr. 4,360: — å deras återstående låneskuld göres en avskrivning med 30 procent, varigenom dessa låntagare komme i åtnjutande av ungefär samma lättnader som de övriga delägarna erhålla genom avskrivning av 1921 års lån.

Falkenberg och Halmstad i januari 1932.

Gustaf B. Hellman.

Domänintendent i Hallands län
åren 1909—1930.

Hj. Bergström.

Jordbrukskonsulent i Hallands län.